

Συμβάσεις Παραχώρησης: οι προοπτικές εξέλιξης του ρυθμιστικού πλαισίου

Παπαποστόλου Γ. Απόστολος

Πρόεδρος
Ρυθμιστικής Αρχής Λιμένων

ΕΡΓΟ:

Innovative Concession Agreements for Sustainable Port
– iCaSPort

ΗΜΕΡΙΔΑ:

**Βιώσιμες Συμβάσεις Παραχώρησης
στη Λιμενική Βιομηχανία**

Ελλάδα 2.0
ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Με τη χρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης
NextGenerationEU

Η Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων

- Ρυθμιστής λιμενικών υπηρεσιών και υποδομών
- Η Ανεξάρτητη Αρχή Ρ.Α.Λ. συστάθηκε με τον Νόμο 4389/2016 και υπάγεται στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής

Αποστολή

- Εποπτεία και διασφάλιση της νομιμότητας των σχέσεων μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών φορέων
- Έμφαση στην τήρηση της συμβατικής τάξης και την εφαρμογή της νομοθεσίας περί ελεύθερου ανταγωνισμού
- Βασικός πυλώνας τήρησης της νομιμότητας, προστατεύοντας χρήστες - ΦΔΛ - Ελληνικό Δημόσιο - παρόχους - επενδύσεις
- Επιλύει διαφορές και αμβλύνει αντιθέσεις

Βασικές Αρχές

- **Μείωση της αβεβαιότητας** υλοποίησης επενδύσεων
- Ενίσχυση συνέπειας και συνέχειας στη διαχείριση και παρακολούθηση συμβάσεων παραχώρησης και υποπαραχωρήσεων
- **Ρυθμιστική** αντιμετώπιση πρόσβασης, χρεώσεων και απόδοσης των λιμένων.
- Εξειδικευμένη γνώση - πρόληψη αστοχιών
- **ex-ante ρύθμιση** της αγοράς - **ex-post διερεύνηση** θεμάτων ανταγωνισμού δια της παράβασης νόμιμων και συμβατικών υποχρεώσεων

Εποπτευόμενοι Φορείς

- Οργανισμοί Λιμένων Α.Ε.
- Λιμενικά Ταμεία και Γραφεία
- Δημοτικά Λιμενικά Ταμεία
- Διαδημοτικά Λιμενικά Ταμεία
- Κρατικά Λιμενικά Ταμεία και Γραφεία
- Πάσης φύσης δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς διαχείρισης, διοίκησης, λειτουργίας και εκμετάλλευσης λιμένων
- Ιδιωτικές λιμενικές εγκαταστάσεις
- Ιδιωτικά τερματικά εξυπηρέτησης ίδιας επιχειρηματικής δραστηριότητας
- Φορείς λειτουργίας Υδατοδρομίων
- Πάσης φύσης δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς λειτουργίας και εκμετάλλευσης τουριστικού λιμένα (μαρίνας)
- Καθολικοί ή ειδικοί διάδοχοι και υποπαραχωρησιούχοι των ανωτέρω

Αρμοδιότητες

άρθρα 108, 112 και 132 του ν. 4389/2016, άρθρο 3 του ν.4597/2019

- **Εποπτεία και συμμόρφωση** με εθνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία επί **τελών και χρήσεων** λιμενικών υποδομών και υπηρεσιών
- Όργανο **διαμεσολάβησης, επίλυσης** διαφορών και **διαιτησίας**
- Επεξεργασία και πρόταση στον ΥΝΑΝΠ αναγκαίων νομοθετικών διατάξεων
- **Εποπτεία εμπορικών μεθόδων και πρακτικών των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών**
- Σύνταξη και υποβολή προς κάθε συναρμόδιο Υπουργείο ή Ανεξάρτητη Αρχή **εισηγήσεων για κάθε θέμα αρμοδιότητάς της**
- Γνωμοδότηση στο ΥΝΑΝΠ επί **ειδικών θεμάτων λιμένων**
- **Εισήγηση** προς τους αρμόδιους ΥΠΟΙΚ και ΥΝΑΝΠ **αναφορικά με την άσκηση των συμβατικών δικαιωμάτων** του Ελληνικού Δημοσίου που απορρέουν από Συμβάσεις Παραχώρησης
- Η άσκηση όλων των αρμοδιοτήτων **τελεί υπό την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων Συμβάσεων Παραχώρησης ή των νόμων** που έχουν κυρωθεί έως και τη δημοσίευσή του
- Συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας σε θέματα λιμένων, νομοθετικού πλαισίου και σχεδιασμού **(ΕΣΑΛ)**

Κυρωτικοί Νόμοι των Συμβάσεων Παραχώρησης Οργανισμών Λιμένων

ν.4597/2019 (Α'35) Κύρωση Συμβάσεων Παραχώρησης μεταξύ Ελληνικού Δημοσίου και Οργανισμών Λιμένων Α.Ε.

- ✓ Οργανισμού Λιμένος **Αλεξανδρούπολης** Α.Ε.
- ✓ Οργανισμού Λιμένος **Βόλου** Α.Ε.
- ✓ Οργανισμού Λιμένος **Ελευσίνας** Α.Ε.
- ✓ Οργανισμού Λιμένος **Ηγουμενίτσας** Α.Ε.
- ✓ Οργανισμού Λιμένος **Ηρακλείου** Α.Ε.
- ✓ Οργανισμού Λιμένος **Καβάλας** Α.Ε.
- ✓ Οργανισμού Λιμένος **Κέρκυρας** Α.Ε.
- ✓ Οργανισμού Λιμένος **Λαυρίου** Α.Ε.
- ✓ Οργανισμού Λιμένος **Πάτρας** Α.Ε.
- ✓ Οργανισμού Λιμένος **Ραφήνας** Α.Ε.

Αρμοδιότητες από ειδικότερες διατάξεις Κυρωτικοί Νόμοι των Συμβάσεων Παραχώρησης Λιμένων

ν.4404/2016 (Α'126) Ο.Λ.Π. Α.Ε.

- ✓ άρθρο 2: Η ΡΑΛ έχει λάβει τις εξουσίες και αρμοδιότητες, που παρατίθενται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2.2 «ΕΞΟΥΣΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ Ρ.Α.Λ.»

ν.4522/2018 (Α'39) Ο.Λ.Θ. Α.Ε.

- ✓ άρθρο 2.2 : Η ΡΑΛ έχει λάβει τις εξουσίες και αρμοδιότητες, που παρατίθενται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2.2 «ΕΞΟΥΣΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ Ρ.Α.Λ.»

Αρμοδιότητες από ειδικότερες διατάξεις Κυρωτικοί Νόμοι των Συμβάσεων Παραχώρησης Λιμένων

ν. .5048/2023 (Α'149) Ο.Λ.ΗΓ. Α.Ε.

- ✓ Άρθρο 2 παρ. 2 : Η Ρ.Α.Λ. έχει λάβει τις εξουσίες και αρμοδιότητες, που προβλέπονται στον Ν. 4389/2016, όπως ισχύει, και στις εφαρμοστικές του νόμου αυτού διατάξεις
- ✓ Άρθρο 6.2 της ΣΠ: Κατά την εκπόνηση σχεδίου Προγραμματικού Σχεδίου Ανάπτυξης, ο ΟΛΗΓ: (i) θα λαμβάνει υπόψη: ... (Γ) τις απόψεις της ΡΑΛ, ...
- ✓ Άρθρο 30.8 της ΣΠ: Οι ειδοποιήσεις που προβλέπονται από την παρούσα Σύμβαση...Αναφορικά με ειδοποιήσεις απευθυνόμενες στο Ελληνικό Δημόσιο: με αντίγραφο στη: Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων Διεύθυνση: ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΛΑΜΠΡΑΚΗ 150, 18535, ΠΕΙΡΑΙΑΣ».
- ✓ Άρθρο 2.4 : Το παρόν δεν παραβιάζει την ανάθεση ή την άσκηση των εκάστοτε εξουσιών και αρμοδιοτήτων που έχουν ανατεθεί στη Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων

ν. 5126/2024 (Α'115) Ο.Λ.Η. Α.Ε.

- ✓ Άρθρο 2 παρ. 2 : Η Ρ.Α.Λ. έχει λάβει τις εξουσίες και αρμοδιότητες, που προβλέπονται στον Ν. 4389/2016, όπως ισχύει, και στις εφαρμοστικές του νόμου αυτού διατάξεις
- ✓ Άρθρο τρίτο κυρωτικού «Κρατική εποπτεία» : 4. Το παρόν δεν παραβιάζει την ανάθεση ή την άσκηση των εκάστοτε εξουσιών και αρμοδιοτήτων που έχουν απονεμηθεί στη Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων

Αρμοδιότητες από ειδικότερες διατάξεις Κυρωτικοί Νόμοι των Συμβάσεων Παραχώρησης

ν. 5112/2024 (Α'94) εμπορικός λιμένας «Φίλιππος Β'» της Ο.Λ. ΚΑΒΑΛΑΣ. Α.Ε.

Σύμβασης Υπο-Παραχώρησης υποδομής-δραστηριότητας

- ✓ Άρθρο δεύτερο (κυρωτικού) : 4. Το παρόν δεν παραβιάζει την ανάθεση ή την άσκηση των εκάστοτε εξουσιών και αρμοδιοτήτων που έχουν ανατεθεί στη Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων
- ✓ Άρθρο 1.2.1.γ (ΣΠ): οποιαδήποτε αναφορά στο Ελληνικό Δημόσιο περιλαμβάνει (κατά περίπτωση) κάθε αντίστοιχο όργανο, εξουσία, φορέα ή Αρχή του Ελληνικού Κράτους, αρμόδια κατά τους νόμους και κανονισμούς για την αντίστοιχη έκδοση, μέτρο, λειτουργία, άδεια ή κανονιστική εξουσία και/ή αρμόδια σε σχέση κατά τα προβλεπόμενα στους νόμους και κανονισμούς, όπως εκάστοτε ισχύουν. Χωρίς να περιορίζεται η γενικότητα των ανωτέρω, οποιαδήποτε τέτοια αναφορά θα εκλαμβάνεται ως αναφορά στον Υπουργό Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, την ανεξάρτητη αρχή «Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων» (η «ΡΑΛ»)...
- ✓ Άρθρο 7 (ΣΠ): Ο Υπο-Παραχωρησιούχος υποχρεούται: Να συμμορφώνεται με τις αποφάσεις των εποπτικών και ρυθμιστικών αρχών, ιδίως της ΡΑΛ και της Γενικής Γραμματείας Ναυτιλίας και Λιμένων ή τις διάδοχες αυτών αρχές

Αρμοδιότητες από ειδικότερες διατάξεις Κυρωτικοί Νόμοι των Συμβάσεων Παραχώρησης Λιμένων

Γενική εφαρμογή

- ✓ Άρθρα 2.4 : Διεξοδικός κατάλογος φορέων του Ελληνικού Δημοσίου ΜΕ κατ' άρθρο αναφορά του αρμοδίου φορέα
- ✓ Άρθρα 14 παρ. 3 και 4 αντίστοιχα: διαδικασία επιτόπιας επιθεώρησης των χώρων του Λιμένα
- ✓ Άρθρο 16: ποινικές ρήτρες
- ✓ Άρθρα 20 και 21: δικαιώματα πρόσβασης, παρέμβασης, υποκατάστασης και σπείσλευσης
- ✓ Αναπτυξιακό Προγραμματικό σχέδιο και Μελέτη Διαχείρισης (Master Plan)

Αρμοδιότητες από ειδικότερες διατάξεις Υποπαραχωρήσεις και Υποπαραχωρήσεις Ήσσονος Σημασίας

ν.4597/2019 (Α'35) Υποπαραχωρήσεις

- ✓ Άρθρο 3.3: «Στις συμβάσεις υποπαραχώρησης του άρθρου 2 εφαρμόζονται τα άρθρα 108 και 112, πλην του δευτέρου εδαφίου της περίπτωσης β' της παραγράφου 1, καθώς και τα άρθρα 113, 114 και 124 του ν. 4389/2016 (Α' 94).»
- ✓ Άρθρο 4.4: Η Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων (Ρ.Α.Λ.) ασκεί κάθε άλλη αρμοδιότητα που είναι συναφής με τις συμβάσεις που συνάπτονται, σύμφωνα με τον παρόντα νόμο και δεν έχει ρητά απονεμηθεί σε άλλον φορέα

ν.4609/2019 (Α'67) Υποπαραχωρήσεις Ήσσονος Σημασίας

- ✓ Άρθρο 64.6: «Στις Συμβάσεις Παραχώρησης που συνάπτονται δυνάμει του παρόντος, εφαρμόζονται τα άρθρα 108 και 112, πλην του δευτέρου εδαφίου της περίπτωσης β' της παραγράφου 1, καθώς και τα άρθρα 113, 114 και 124 του ν. 4389/2016 (Α' 94)»
- ✓ Άρθρο 64.7: η Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων (Ρ.Α.Λ.) ασκεί κάθε άλλη αρμοδιότητα που είναι συναφής με τις συμβάσεις που συνάπτονται, σύμφωνα με τον παρόντα νόμο και δεν έχει ρητά απονεμηθεί σε άλλον φορέα

Αρμοδιότητες από ειδικότερες διατάξεις Υδατοδρόμια

ν.4663/2020 (Α'30)

- ✓ Άρθρο 7 παρ.1 περ.ζ: «...Οι αποφάσεις των ιδιωτικών φορέων της παρούσας παραγράφου κοινοποιούνται στη Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων (Ρ.Α.Λ.).»
- ✓ Άρθρο 12 παρ.1 περ.β: «... Αντίγραφο της σύμβασης παραχώρησης κοινοποιείται στη Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων (Ρ.Α.Λ.)...»
- ✓ Άρθρο 12 παρ.2 περ.β: «... Αντίγραφο της σύμβασης παραχώρησης κοινοποιείται στη Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων (Ρ.Α.Λ.).»
- ✓ Άρθρο 18 παρ.2: • «Ο σχετικός τιμοκατάλογος υπηρεσιών κοινοποιείται στο Τ.Ε.Μ., στην εποπτική αρχή τελών αερολιμένων της Υ.Π.Α., τη Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων (Ρ.Α.Λ.), τη Γενική Γραμματεία Λιμένων, Λιμενικής Πολιτικής και Ναυτιλιακών Επενδύσεων και την αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου Οικονομικών»

Αρμοδιότητες από ειδικότερες διατάξεις Επιτροπή Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Λιμένων (Ε.Σ.Α.Λ.)

ν.2932/2001 (Α' 145) άρθρο δέκατο ένατο

- ✓ Προεδρεύει ο Γενικός Γραμματέας Λιμένων και Ναυτιλίας του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής
- ✓ Μετέχει ο Πρόεδρος της Ρ.Α.Λ. με τον αναπληρωτή του
- ✓ Έργο της Επιτροπής :
 - Γενικός σχεδιασμός προγραμμάτων, μελετών και έργων για τη δημιουργία, τη βελτίωση και την αναβάθμιση της λιμενικής υποδομής και καθορισμός των προτεραιοτήτων ανάπτυξης του λιμενικού δυναμικού της χώρας, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του θεσμοθετημένου εθνικού και περιφερειακού χωρικού σχεδιασμού
 - Παροχή γνώμης για την έγκριση, αναθεώρηση και επικαιροποίηση των Αναπτυξιακών Προγραμμάτων και Μελετών Διαχείρισης (Master Plans) ή για τον καθορισμό χρήσεων γης και όρων και περιορισμών δόμησης (εκτός Master Plan) ή επί μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων
 - Παρέμβαση με την υποβολή προτάσεων για τη συνεχή βελτίωση της διαδικασίας ανάπτυξης των λιμενικών υποδομών

Λιμένες - Λιμενικές εγκαταστάσεις - Λιμενικές Υποδομές

Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' Αριθμ. 3122.3-15/71164/2021 (Β' 4790)

Προσαρμογή προς την Οδηγία (ΕΕ) 2019/883 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

✓ Άρθρο 2 Ορισμοί

στ) **«λιμενική εγκατάσταση παραλαβής»**: κάθε σταθερή, πλωτή ή κινητή εγκατάσταση, ικανή να παρέχει την υπηρεσία παραλαβής των αποβλήτων από πλοία,

θ) **«λιμένας»**: θέση ή γεωγραφική περιοχή διαμορφωμένη από βελτιωτικά έργα και εγκαταστάσεις σχεδιασμένη κατά τρόπον ώστε να επιτρέπει κυρίως την υποδοχή πλοίων, συμπεριλαμβανομένης της περιοχής αγκυροβολίου εντός της δικαιοδοσίας του λιμένα,

ιθ) **«φορέας διαχείρισης λιμένων»**: οποιοσδήποτε φορέας διαχειρίζεται τους λιμένες της περιοχής αρμοδιότητάς του (όπως ενδεικτικά Οργανισμοί Λιμένων Α.Ε., Λιμενικά Ταμεία, Δημοτικά Λιμενικά Ταμεία, δημοτικά λιμενικά γραφεία, Ο.Τ.Α., Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα Α.Ε., Ιδιωτικές Επιχειρήσεις). Στον όρο αυτόν περιλαμβάνονται και οι πάσης φύσης επιχειρήσεις που διαθέτουν ιδιωτικές παράκτιες εγκαταστάσεις στις οποίες καταπλέουν πλοία στα οποία εφαρμόζεται η παρούσα απόφαση,

κδ) **«αγκυροβόλιο»**: καθορισμένη θαλάσσια περιοχή πλησίον λιμένα, που βρίσκεται εκτός της περιοχής αρμοδιότητας φορέα διαχείρισης λιμένα και εντός αρμοδιότητας της οικείας Λιμενικής Αρχής, στην οποία επιτρέπεται η βραχυχρόνια αγκυροβολία πλοίων και η διενέργεια πράξεων, όπως ανεφοδιασμού, αλλαγής πληρωμάτων, παραλαβής τροφοεφοδίων κ.λπ.

Συμβάσεις Παραχώρησης ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

- Οι λιμενικές εγκαταστάσεις έχουν πολυδιάστατη σημασία
- Επηρεάζουν πολύπλευρα την οικονομική και κοινωνική ζωή της Ελλάδας
- Είναι ασφαλή καταφύγια για τα πλοία
- Αποτελούν κρίσιμες υποδομές για τη διακίνηση εμπορευμάτων
- Είναι διαμετακομιστικοί κόμβοι και κόμβοι μεταφόρτωσης
- Εξυπηρετούν τις μεταφορικές ανάγκες των νησιών
- Συχνά λειτουργούν ως χώροι παροχής υπηρεσιών διανομής και logistics, και εντός αυτών υφίστανται ολοκληρωμένες βιομηχανικές εγκαταστάσεις

Συμβάσεις Παραχώρησης ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

- Τάσεις διεθνούς εμπορίου
- Οικονομικές αλλαγές
- Περιβαλλοντικές αλλαγές
- Γεωγραφικοί/οικονομικοί περιορισμοί
- Ψηφιοποίηση διοικητικών και επιχειρησιακών διαδικασιών.
- Διαφάνεια και ασφάλεια συναλλαγών
- Βέλτιστη διαχείριση πόρων
- Βιωσιμότητα (συνδυασμένη οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική διάσταση της λειτουργίας των λιμένων)

Συμβάσεις Παραχώρησης ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

- ✓ Περαιτέρω εφαρμογή διαφορετικών μοντέλων αξιοποίησης
- ✓ Διασαφήνιση κανόνων και μετρήσιμων δεδομένων για την αποτίμηση αποδοτικότητας
- ✓ Περιβαλλοντικές δεσμεύσεις σε παραχωρησιούχους, υπο- παραχωρησιούχους
- ✓ Δεσμεύσεις κοινωνικής ανταποδοτικότητας στο πλαίσιο των συμβάσεων

Συμβάσεις Παραχώρησης ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

- ✓ Πλήρης εναρμόνιση με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (Green Deal)
- ✓ Πλήρης εναρμόνιση με τις οδηγίες για βιώσιμες μεταφορές
- ✓ Ψηφιοποίηση δεδομένων (Μητρώα)
- ✓ Προεργασία αξιοποίησης ΣΔΙΤ (Modular PPPs)

